

SEFER HAMITZVOT #133 - CHALLAH

(1) במדבר פרק טו

(יח) וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרָתְ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה: (יט) וְהָיָה בְּאֲכֻלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תִּרְיָמוּ תְרוּמָה לִיקוֹק: (כ) רֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם חֶלֶה תִרְיָמוּ תְרוּמָה כְּתֻרֹמֶת גֶּרֶן כִּן תִּרְיָמוּ אֹתָהּ: (כא) מִרֵאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם תִּתְּנוּ לִיקוֹק תְרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

(2) במדבר פרק יח

(ח) וַיְדַבֵּר יְקוֹק אֶל אֶהָרֹן וְאֶנִּי הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי לְכָל קֹדֶשִׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ נִתְּתִים לְמִשְׁחָה וּלְבִגְדֶיךָ לְחֶק עוֹלָם...: (יב) כָּל חֶלֶב יִצְהָר וְכָל חֶלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר יִתְּנוּ לִיקוֹק לָךְ נִתְּתִים:

(3) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קלג

והמצוה הקל"ג היא שצונו להפריש חלה מעריסותינו וליתנה לכהן והוא אמרו יתעלה ויתברך שמו (ס"פ שלח) ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו כלם במסכת חלה ובמסכת ערלה (רפ"ב). ואינה חובה מן התורה אלא בארץ ישראל לבד (ה' ביכורים פ"ה ה"ה):

(4) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קכו

והמצוה הקכ"ו היא שצונו להוציא תרומה גדולה והוא אמרו יתעלה (שופטי' יח) ראשית דגנך וכו' תתן לו. ומצוה זו אינה נוהגת מן התורה אלא בארץ ישראל.

(5) השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש יב

כי הדברים הטובלים הם שתי מצות בודאי. והמשל בזה החלה. שכן כל העיסה אסורה לנו עד שנפריש אותה ונצטוינו בה מצוה נפרדת שנאמר (ס"פ שלח) חלה תרימו תרומה ושלא יעלה בלבנו שנרים אותה להוציא העיסה מאיסור ונעזבנה או נשליך אותה באש צוה אותנו ית' בנתינתנו לכהן שנאמר (שם) מראשית עריסותיכם תתנו ליי' תרומה.

(6) ספר החינוך מצוה שפה

משרשי המצוה, לפי שחיותו של אדם במזונות, ורוב העולם יחיו בלחם, רצה המקום לזכותנו במצוה תמידית בלחמנו כדי שתנוח ברכה בו על ידי המצוה ונקבל בה זכות בנפשנו, ונמצאת העיסה מזון לגוף ומזון לנפש. גם למען יחיו בו משרתי השם העוסקין תמיד בעבודתו והם הכהנים מבלי יגיעה כלל, שאילו בתרומת הגורן יש להם עמל להעביר התבואה בכברה ולטחון אותה, אבל כאן יבוא חוקם להם מבלי צער של כלום.

ונוהגת בזכרים ונקבות, בארץ ישראל בלבד מדאורייתא, שנאמר באכלכם מלחם הארץ. ודוקא בזמן שכל ישראל שם, כלומר רובם, שנאמר בבואכם, ובא הפירוש על זה [כתובות כ"ה ע"א] בביאת כולכם ולא בביאת מקצתכם. ומדברי סופרים להפריש חלה בחוצה לארץ, כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל.

(7) ט"ז יורה דעה סימן א

אלא דבשחיטה נראה טעמו דאחר מברך שפיר דברכת השחיטה אינה באה על השחיטה עצמה דהא אין חיוב לשחיטה אם אינו רוצה לאכול אלא עיקר הכוונה לתת שבח למקום ב"ה על שאסר לנו אכילת בשר בלא שחיטה ובה ודאי כל ישראל שייך באותה ברכה שהרי על כולם יש איסור אלא שאין מקום לברך שבח זה אלא בשעת שחיטת שום בהמה דוגמא לדבר שזכר ב"י בסי' רס"ה בשם ר"ת בברכת להכניסו בברית שהיא שבח והודיה בכל שעה על קדושה זו ע"ש ומ"ה ניחא בברכת אירוסין שהחתן מארס והרב מברך דגם שם מברך על איסור עריות שאסר

לכל ישראל אבל בהפרשת תרומה הוה עיקר הברכה על מצות הפרשה לא על איסור אכילת טבל שהרי מצות ההפרשה חיוב עליו אפילו אם אינו רוצה לאכול מן התבואה עדיין

(8) רמב"ם הלכות ביכורים פרק ו הלכה טז

אסור לאדם לעשות עיסתו פחות פחות מכשיעור כדי לפוטרה מן החלה

(9) מגן אברהם סימן ח ס"ק ב

ב מעומד - פי' הברכה והעטיפה שתיהן יהיו בעמידה וצ"ע דבי"ד ר"ס שכ"ח משמע דמותר לברך מיושב והוא משנה שלימה וי"ל דהפרשת חלה אינו מצוי כ"כ דאינו עושה אלא לתקן מאכלו דומיא דשחיטי' כנ"ל עמ"ש סי' תקפ"ה

(10) רמב"ם הלכות מעשר פרק ג הלכה ו

מותר להערים על התבואה להכניסה במוץ כדי שתהיה בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר, וזורה מעט מעט אחר שהכניס לביתו ופטור לעולם מן התרומה ומן המעשרות שהרי אינו מתחיל לגמור הכל.

(11) רמב"ם הלכות שחיטה פרק א הלכה א

מצות עשה שישחוט מי שירצה לאכול בשר בהמה חיה ועוף ואחר כך יאכל שנאמר וזבחת מבקרך ומצאנך

(12) שולחן ערוך יורה דעה הלכות חלה סימן שכח

בשעה שיפריש חלה יברך: אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש תרומה, (או להפריש חלה) (טור).

(13) מדרש תנחומא (בובר) פרשת תזריע סימן ז

שאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא איזה מעשים נאים של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם, א"ל של בשר ודם נאים, א"ל טורנוסרופוס הרשע הרי השמים והארץ יכול אתה לעשות כהם, א"ל ר' עקיבא לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות, שאין שולטין בהן, אלא בדברים שהן מצויין בבני אדם. א"ל למה אתם מולים, א"ל אף אני הייתי יודע שאתה עתיד לומר לי כן, לכך הקדמתי ואמרתי לך מעשה בשר ודם הם נאים משל הקדוש ברוך הוא, הביאו לי שבולים וגלוסקאות, [אמר לו אלו מעשה הקדוש ברוך הוא ואלו מעשה בשר ודם אין אלו נאים, הביאו לי] אנוצי פשתן וכלים מבית שאן, א"ל אלו מעשה הקדוש ברוך הוא ואלו מעשה בשר ודם, אין אלו נאים, א"ל טורנוסרופוס הואיל הוא חפץ במילה, למה אינו יוצא מהול ממעי אמו... לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא לישראל את המצות אלא כדי לצרף בהן, לכך אמר דוד (כל) אמרת (אלוה) [ה'] צרופה וגוי' (תהלים יח לא).

(14) בראשית פרק ג (יט) בַּזַּעַת אֶפְיָךְ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵךְ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֶקְחָתָּ כִּי עֵפָר אֶתָּה וְאֶל עֵפָר תָּשׁוּב:

(15) שמות פרק טז

(ד) וַיֹּאמֶר יְקִיָּק אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וַלְקָטוּ דָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיֵּלֶד בְּתוֹרָתִי אִם לֹא:

(16) רש"י במדבר פרק טו פסוק כא

(כא) מראשית ערסתיכם - למה נאמר, לפי שנאמר ראשית עריסותיכם, שומע אני ראשונה שבעיסות, תלמוד לומר מראשית, מקצתה ולא כולה: